

1830 бр

р. М. Н. ПЕТРОВСЬКИЙ,
доктор історичних наук

11
2
У
НЕЗЛАМНИЙ ДУХ
ВЕЛИКОГО
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДУ

ВІСЬМЕ ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
ХАРКІВ • 1943

Редактор — М. Ляхович
М. ПЕТРОВСКИЙ. — Несокруши
великого украинского на
(На украинском языке)

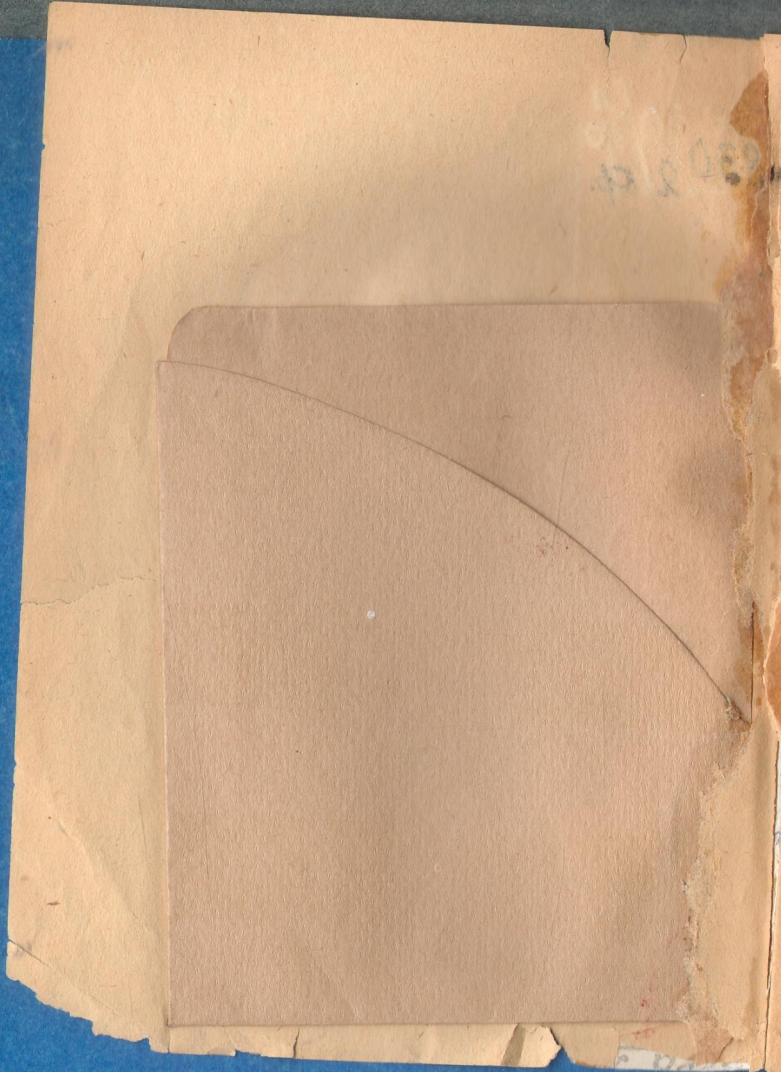
БФ 0536. Зам. 452. $\frac{5}{8}$ друк. арк. В друк арк. 38
Папір 60 x 84. Харків, друкарня „К

V.N. Karazin Kharkiv National University

7

00666256

I.

Історія українського народу—це історія довгої і запеклої боротьби проти різних чужоземних загарбників, проти соціального й національного гніту, за возз'єднання в єдиній українській державі, за встановлення непорушного союзу з братнім російським народом. В цій боротьбі загартувався український народ, уславився своєю мужністю, хоробрістю, готовністю віддавати всі свої сили, навіть життя за волю, честь і незалежність своєї любимої батьківщини—України. Ці властивості нашого народу з винятковою силою проявляються тепер, в грізні й суворі дні Великої вітчизняної війни Радянського Союзу проти німецько-фашистських окупантів.

Східні слов'яни, від яких походить і український народ, з давніх давен відзначалися своїм волелюбством. Ще в VI сторіччі нашої ери візантійський імператор Маврікій писав, що слов'яни „живуть вільно і нікому не дають поневолити або підкорити себе“.

Уславилися наші предки своїм волелюбством і хоробрістю і за часів Київської Русі, історія якої—це загальна початкова історія трьох братніх єдинокровних народів—російського, українського і білоруського. В IX сторіччі—візантійський історик Лев Діакон від-

1830/2/06

значив, що руські воїни в бою не здаються в полон, а в разі безнадійного становища самі забивають себе.

З нашого народу вийшло чимало славних вождів, які вели на бій за батьківщину свої доблесні полки. Назвемо з них хоч би князя Святослава, який закликав своє військо: „Не посоромимо землі Руської, але ляжемо кістями, бо мерці не знають ганьби“. Згадаймо і мужнього князя Володимира Мономаха, який у своїй боротьбі проти іноземних загарбників „багато поту втер за землю Руську“.

Наші предки пишалися своєю батьківщиною. Недарма митрополіт Іларіон в своєму відомому творі „Слово о законє и благодати...“ каже про неї, як про землю, що „ведома и слышима есть всеми конци земли“.

1238 року під Дорогичином зазнали нищівної поразки хижі німецькі „пси-рицарі“. 1245 року під Ярославом було здобуто блискучу перемогу над угорсько-польськими загарбниками. Трохи раніш, на початку XIII століття, було зламано військо і степових хижаків—половців.

В цій боротьбі наш народ висунув таких вождів, як князь Роман Мстиславович (загинув 1205 року) і його син славетний Данило (помер 1264 року).

Коли на наші землі напали орди татарів-монголів, то й вони наразилися на мужній опір. Особливо уславилися в боротьбі проти

татарів кияни. В грудні 1240 року величезна татарська армія оточила Київ. Відчайдушно боронилися жителі. Татари вдерлися в місто. За ніч кияни зробили нові мури і оборонялися за ними до кінця. Татарський хан Батий, захопивши в полон пораненого київського воеводу Дмитра, дарував йому життя „мужності раді його“, як каже літописець.

II.

XIV—XVIII сторіччя характерні запеклою національно-визвольною боротьбою нашого народу проти навали ворогів, що з різних боків сунули на Україну. На початку XVII сторіччя більшість земель України вже захопила шляхетська Польща. Землі Бесарабії і Північної Буковини перебували під владою Молдавії і Туреччини, а Закарпатська Україна—під важким гнітом Угорщини.

Наш народ терпів не лише тяжкий соціальний, але й національно-релігійний гніт. Загарбники прагнули денационалізувати наш народ, знищити його мову, культуру, народність, релігію. Крім того, на ті землі України, які перебували під гнітом шляхетської Польщі, дуже часто нападали турки й татари, руйнуючи край, забиваючи або беручи в полон багато людей.

Алеж, не зважаючи на таке, здавалося, безвихідне становище, український народ не

дав себе зламати. Він боровся і перемагав. В цій боротьбі завжди допомагав нашому народові його старший брат—народ російський.

Боротьба українського народу проти ворогів точилася не лише зброєю, але й на ниві освіти, науки, культури. Братства, які виникли в XVI сторіччі, провадили велику культурно-освітню роботу, боролися за українську народність, культуру, державність. Особливо уславилися братства у Львові й Києві. Київське братство поклало початок і школі, яку згодом було перетворено на славну Київсько-Могилянську академію, основу митрополитом Петром Могилою.

В боротьбі проти іноземних загарбників виникло й зміцнилося славне українське козацтво, в якому втілилися найкращі риси нашого народу: мужність, безмежна відданість батьківщині, презирство до смерті. Козацтво в другій половині XVI сторіччя утворило і свій осередок—славнозвісну Запорізьку Січ. В цій Січі ми бачимо початок нової української держави—республіки козаків, що підкреслював і Карл Маркс (**К. Маркс, Хронологические выписки, „Пролетарская революция“,** кн. 3, Москва, 1940, стор. 134).

Характеризуючи український народ, іноземні сучасники, до того ж часто ворожо настроєні проти українців, мусили визнавати волелюбство, мужність українського

народу, презирство до смерті його кра-
щих синів. Так, наприклад, відомий фран-
цузький інженер Г. Боплан каже, що укра-
їнці „страшенно цінять свою свободу і без
неї не можуть жити“. Поляк Старовольський
каже, що козаки в бою „вважають за ліпше
загинути, ніж безсоромно тікати або підда-
тися“. Турецький хроніст Наіма каже про
козаків: „Можна певно сказати, що на всій
землі не знайти людей сміливіших, що мен-
ше б дбали про життя, менше б боялися
смерті“.

Незламний дух нашого народу, його воле-
любство втілилися в історичних думках і піс-
нях. В них українці оспівували свою бать-
ківщину, пишалися нею, висловлювали свою
готовність піти заради неї на всі жертви.
Народні пісні та думи утворили, як ідеал
борця за батьківщину, образ козака Голоти,
який „не боїться ні огня, ні меча, ні третього
болота“. Незламність духу українського на-
роду оспівує дума про гетьмана Самійла
Кішку, який, перебуваючи багато років в
неволі разом із своїми соратниками, все ж
таки визволився сам і визволив з цієї тяжкої
неволі своїх козаків. Джерелом для пісенної
народної творчості були історичні факти,
події. 1621 року, наприклад, коло 300 коза-
ків більш як день боролися проти величез-
ної турецької армії на чолі з самим султаном
Османом II. Цей подвиг козаків сучасники

іноземці вважали більш героїчним, ніж славнозвісна оборона спартанців під Фермопілами.

1629 року татарське військо напало на Україну. Козаки кинулися навперейми татарам. Неходженими шляхами наближалися вони до ворогів, оточили і розгромили їх. Під Бурштином козаки непомітно наблизилися до татарів і тут чекали ранку, щоб розпочати бій. Один козак, підійшовши до татарського табору, випадково потрапив у полон. Нещадно катували його татари, але він все твердив, що козаків поблизу немає. Татари відрубали йому голову і заспокоїлися. А вранці козаки напали на них і здобули блискучу перемогу.

Багато прикладів мужності, хоробрості й безмежного патріотизму показав український народ в національно-визвольній війні 1648—1654 рр., якою керував великий гетьман України Богдан Хмельницький. В тяжкі часи, пройняті готовністю до самопожертви ради запальної справи, козаки, щоб спантеличити ворога, посилали одного-двох своїх людей в полон до поляків. Їх нещадно катували, але козаки аж до самої смерті твердили те, що їм наказував Богдан. У травні 1648 року під Корсунем один козак навмисне потрапив у полон і під тяжкими муками дав зізнання, нібито війська Хмельницького дуже численні і що він має одержати ще нові підкріплення. Це примусило керманичів шляхетського вій-

ська почати відступ, під час якого в заздалегідь підготовленій місцевості Хмельницький розгромив панів дощенту. Того ж року під Пилявцями український священик з наказу Хмельницького теж здався у полон і показав, що гетьман України з хвилини на хвилину чекає прибуття допоміжних татарських військ. Це викликало переполох в польському таборі і стало поштовхом до панічної втечі ворогів.

1649 року керманичі польського шляхетського війська скаржилися, що від полонених українців жодними муками не можна здобути ніяких відомостей про військо Хмельницького, що знайти шпигуна між українцями не можна.

1651 року в битві під Берестечком 300 козаків, оточені з усіх боків ворогами, оборонялися проти численних польських частин. Всі козаки загинули, але жодний не здався в полон. Останній з цих героїв кілька годин відбивався з човна косою, аж поки не поліг смертю хоробрих.

Шість років вже тривала національно-визвольна війна. Рясно полита кров'ю, густо усіяна людськими кістками була земля українська. Тисячі українців поклали свої молодечькі голови за батьківщину. Війні не видно було кінця, але незламним був дух українського народу. 1653 року польські керманичі запитали захопленого в полон козаць-

кого сотника: „Коли ж Україна припинить боротьбу?“. Сотник з гордістю відповів: „Єдина думка, єдина душа у нас всіх: воювати поки або всі загинемо, або всіх ляхів знищимо“.

1654 року Україна склала з Росією нерозривний братерський союз. На протязі довгих десятиріч український народ разом з народом російським відбивав навалу чужоземних загарбників, показуючи, як і раніше, зразки безмежного героїзму, презирства до смерті.

В кінці 1654 року вороги захопили місто Бушу (на Поділлі). Жителі міста кидалися в огонь, в колодязі, забивали один одного, але в полон не здавалися. Жінка сотника Завісного сіла на бочку з порохом і сама запалила її.

1664 року в полон до ворогів потрапив сотник Пархом Нужний. Його засудили до розстрілу, але Нужний попросив найтяжчої смерті для себе—щоб посадили його на палю. Свое бажання герой пояснив так: „Такою смертю мій батько помер, так хочу померти і я“.

1708 року велика шведська армія, на чолі з королем Карлом XII, вдерлася на Україну. Гетьман І. Мазепа зрадив Україну і Росію. Шведську армію вважали непереможною; перед королем Швеції Карлом XII тремтіли уряди Європи. Але український народ не скорився шведам. Він провадив уперту парти-

занську боротьбу проти них і Мазепи, зне-
сильював шведську армію. Мужні жителі Пол-
тави, до жінок і дітей включно, допомагали
російському гарнізону обороняти місто від
шведів. Активну участь взяли українці в роз-
громі шведів під Полтавою 27 червня 1709 року.

В боротьбі проти польсько-шляхетських
окупантів на Правобережжі у XVIII сторіччі
успіли українські повстанці—гайдамаки.
У цих повстаннях, які перейшли в Галичину
і Закарпатську Україну, брало участь насе-
лення всіх українських земель.

В своїй боротьбі на протязі XIV—XVIII
сторіч український народ висунув ряд сла-
ветних проводирів.

Назвемо з них Муху, уродженця Північ-
ної Буковини, який 1490 р. підняв повстання
на Покутті. Численні сили поляків розгро-
мили загони Мухи, але незламний герой го-
тував нове повстання. Лише зрада допомогла
панам захопити його.

Назвемо і славного Дмитра Байду Вишне-
вецького (загинув 1563 р.), пісня про якого
й тепер ще лунає по Україні, а також сла-
ветного Северина Наливайка. Висунув у ці
часи український народ і непереможного
полководця, уродженця Галичини, гетьмана
Петра Сагайдачного, військовій майстерності
якого дивувалися й сучасники іноземці.

Мужністю визначився і козацький гетьман
Михайло Дорошенко. В бою під Білою Церк-

вою з татарами (1626 р.) Дорошенко йшов попереду свого війська. Сім татарів забив він перед очима всього війська, при чому останнього ударив списом з такою силою, що й спис зламався.

В повстаннях 1637—1638 рр. уславився Дмитро Гуня, що показав себе одним з найкращих стратегів, яких мала Україна за всю історію. Біля гирла ріки Старець (на Лівобережжі) Гуня в 1638 році побудував за короткий час такі укріплення, що іноземні військові інженери визнали їх неприступними. Гуня завжди тримав відчиненими ворота своїх укріплень. Не раз у ці відчинені ворота кидались вороги, але назад мало хто з них повертався. Відзначався Гуня і винятковою хоробрістю. Під час одного бою був забитий бунчужний, який носив бунчук над Гунею. Тоді останній сам взяв бунчук і поніс його перед військом в атаку.

Найкращі героїчні риси українського народу, його незламний дух втілилися і в особі гетьмана Богдана Хмельницького. В кінці 1647 р., маючи лише кілька десятків чоловік, Богдан почав боротьбу проти Польщі, здобуваючи волю і щастя українському народові. Ні в якому скрутному становищі він не втрачав духу, а вірив у перемогу, шукав і знаходив вихід, бо знав, що український народ у боротьбі за батьківщину піде за ним до кінця. 1651 р. татарський хан по-зрадницькому за-

хопив у полон Богдана, приторочив його до коня і кілька днів водив за собою. І тут гетьман не втратив духу. Визволившись з полону, він з тією ж кипучою енергією продовжував боротьбу. 1655 р. під Охматовим, а трохи пізніше під Єзерною військо гетьмана оточили численні ворожі армії. Але Хмельницький мужньо пішов на пролом, і вороги зазнали невдачі. Гетьман вірно служив своїй основній ідеї—визволити український народ і возз'єднати його в єдиній українській державі. Недарма в кінці 1655 р. Хмельницький заявив посланцю польського короля, що український народ тоді помириться з Польщею, коли вона відмовиться від будьяких претензій на землі України, в тому числі й на землі західноукраїнські з містами Володимиром, Львовом, Перемишлем, Ярославом. Богдан був винятково талановитим полководцем. Недарма сучасники порівнювали його із знаменитим полководцем світової історії—Ганнібалом.

Ніякі особисті втрати не могли зламати дух гетьмана. 1653 року загинув на війні син Богдана—Тиміш. Дуже сумував старий гетьман, але в той же час він радів, що син його не потрапив живим до рук ворогів.

Шануючи пам'ять великого гетьмана, радянський уряд встановив орден Богдана Хмельницького. Цим орденом буде відзначатися військова доблесть командирів і бійців Червоної Армії і Військово-Морського Флоту,

керівників партизанських загонів і партизанів, що відзначилися в боях за визволення радянської землі від німецьких загарбників.

Президія Верховної Ради СРСР ухвалила переіменувати місто Переяслав, де народився Богдан Хмельницький, де він заклав фундамент вічного, непорушного зв'язку російського і українського народів, — на місто Переяслав-Хмельницький.

До наших часів у народній пам'яті збереглися образи найближчих соратників Хмельницького — Максима Кривоноса і Івана Богуну. До самої своєї смерті (1664 року) залишався Богун вірним своїй батьківщині, боровся за визволення її від польсько-шляхетських окупантів, за зміцнення союзу України і Росії. Вороги захопили Богуну і кинули його у фортецю. Ув'язнення не зламало залізної волі Богуну. Визволившись з в'язниці, він відразу ж поновив боротьбу проти польських панів.

Гідним сином українського народу показав себе і непереможний запорізький кошовий Іван Сірко. В битвах з ворогом Сірко не знав поразки. Козаки твердили, що де Сірко — там і перемога. Після смерті славного отамана (1680 року) запорожці ще кілька років брали з собою у походи труну з тілом Сірка, вірячи, що це дасть їм перемогу.

Таким же гідним сином народу був і козацький полковник Семен Палій. Довгі роки

він обороняв батьківщину від нападу татарів і поляків. За наклепом зрадника Мазепи Палій був засланий до Сибіру. Але він не втратив там своєї кипучої енергії. Повернений з заслання царем Петром I, старий Палій взяв 1709 року активну участь у розгромі шведських загарбників під Полтавою.

З гайдамацьких проводирів XVIII сторіччя відзначимо Гната Голого. Перебуваючи в Чорному лісі (на Київщині), Гнат кілька років робив звідти напади на польських панів. Одночасно з ним на Підгір'ї боровся і проводир опришків, народний герой Олекса Довбуш (загинув в 1745 р.).

Винятковий героїзм проявив в 1768 р. один з проводирів Коліївщини—великого повстання на Правобережжі—Іван Гонта. Польські пани захопили його в полон і в місті Сербах піддали жорстокому катуванню. Але ніяка смерть не страшна тому, хто йде на неї за праве діло, за волю народу. На нелюдську кару Гонта йшов з таким веселим обличчям, наче, як каже сучасник, він йшов до кума на хрестини. Кат зняв з Гонти пас шкіри. Герой мовчав. Кат зняв другий пас. Гонта мовив: „От казали, що буде боліти, а воно ані трохи не болить“.

У першій чверті XIX сторіччя жителі Правобережжя чекали, що з Північної Буковини прийде син Гонти і поведе їх на нову боротьбу проти панів.

III.

Важкі були для українського народу XIX і початок XX сторіччя. Галичина, Північна Буковина, Закарпатська Україна і Наддніпрянська Україна, поділені штучними кордонами, терпіли тяжкий національно-колоніальний гніт. Німці, угорці, польські пани прагнули денаціоналізувати народ України. Дійшло до того, що старовинне українське місто — Львів німці назвали Лембергом. Населення Закарпатської України, терплячи важкий гніт від угорців, катастрофічно зменшувалось. В першій чверті XIX сторіччя у Закарпатській Україні лишилося лише 500 тисяч українського населення.

Однак, не зважаючи ні на що, український народ залишився незламним, в боротьбі за життя зберіг він свою народність, мову, культуру і не перестав себе вважати народом українським.

• В спільній боротьбі проти гнобителів тіснішим і тіснішим ставав союз російського і українського народів. Цей союз особливо проявився у розгромі навали Наполеона, у русі революційних демократів, у єдності робітничого руху, у боротьбі проти царату.

В боротьбі проти утисків німців, угорців, польської шляхти, царату український народ висунув проводирів стихійного народного руху, як Устим Кармелюк, Лук'ян Кобилиця,

таких незламних богатирів духу, талановитих діячів культури, як Тарас Шевченко, Іван Франко, М. Костомаров, М. Драгоманов, М. Павлик, М. Лисенко, О. Потебня, Леся Українка, О. Федькович, О. Кобилянська, П. Саксаганський, М. Черемшина, М. Садовський, М. Заньковецька, М. Коцюбинський та багато інших.

З кінця ХІХ сторіччя на допомогу українському народу прийшов робітничий клас Росії. З того часу ми бачимо єдність дій робітників обох народів. Більшовики очолюють їхню революційну боротьбу. В той час, як українські націоналісти зраджували український народ, йшли на службу до гнобителів і, щоб забезпечити свої класові інтереси, відмовлялися навіть від прав українців на свою державність, більшовики устами великих вождів Леніна і Сталіна проголосили право українського народу на національну державність.

IV.

Велика Жовтнева соціалістична революція відкрила перед українським народом, як і перед іншими народами країни, шлях до нового, кращого життя. Але це життя треба було завоювати. В тяжкій боротьбі завоював його український народ з допомогою великого російського народу та інших народів радян-

ської землі. Цією велетенською боротьбою керувала партія Леніна—Сталіна.

В громадянській війні, як і на протязі всієї своєї історії, український народ продемонстрував свою безмежну відданість батьківщині, презирство до смерті, мужність і відвагу.

Ця боротьба закінчилась розгромом ворогів радянських народів: Центральної Ради, гетьмана Скоропадського, німецьких окупантів, військ Антанти, Денікіна, Петлюри, білополяків. Український народ визволився від соціального й національного гніту і побудував свою власну українську радянську державу.

Сини України показали себе мужніми, незламного духу борцями. На початку 1918 року німецька армія, яку вважали непереможною, вдерлася на Україну і тимчасово окупувала її. Але український народ під керівництвом більшовиків піднявся на боротьбу. Скрізь запалала партизанська боротьба. Скрізь вибухнули повстання. Повстанці Таращанщини, Звенигородщини, Ніжинщини та інших місцевостей України вписали чимало героїчних сторінок у нашу історію. На початку 1919 року від влади німців на Україні не залишилося і сліду.

В роки громадянської війни з українського народу вийшли такі славетні військові керівники, як Клим Ворошилов, Микола Щорс, Микола Боженко, Олександр Пархоменко та багато інших.

Український народ і в роки мирного будівництва був невтомним борцем на ниві праці. За роки сталінських п'ятирічок Україна перетворилася на квітучу індустріальну країну. Українська Радянська Соціалістична Республіка — складова невід'ємна частина Союзу Радянських Соціалістичних Республік — стала фактом, на який мусили зважати і який мусили визнати й наші вороги.

Тим часом Західна Україна, Північна Буковина і землі Бессарабії терпіли тяжкий окупаційний гніт данської Польщі і боярської Румунії. Але й там дух українського народу залишався незламним. Трудящі маси цих земель не скорялися ворогам, а чекали допомоги зі сходу, звідти, де майорів червоний прапор Країни Рад. Нарешті, ця година настала. В 1939—1940 рр. знищено було владу окупантів у Західній Україні, Північній Буковині, Бессарабії. Вперше за свою історію український народ здійснив свою віковічну мрію — возз'єднався в єдиній українській державі.

За роки радянської влади, зігріта, осяяна сонцем Сталінської Конституції, Україна невідпінанно змінила своє обличчя. З напівколонії царської Росії, з відсталого аграрного краю з дрібним селянським господарством, Україна перетворилася на велику індустріальну державу з сотнями нових заводів, шахт, рудників, обладнаних за останнім словом світової техніки.

На широких колгоспних і радгоспних ла-
нах України з'явилися тисячі комбайнів, трак-
торів, досконалих плугів, косарок. МТС стали
не тільки центрами механізації сільського
господарства, але й могутніми засобами під-
вищення загальної культури села.

Буйно розвинулася українська соціалістич-
на національна культура. Країна вкрилася
широкою сіткою вузів, науково-дослідних
інститутів, шкіл, театрів, клубів, музеїв, бі-
бліотек.

Величезне піклування про людину в Радян-
ському Союзі втілювалося на Україні в пре-
красних лікарнях, санаторіях, диспансерах,
амбулаторіях, поліклініках, родильних будин-
ках і т. д.

Зростала культура нашого народу, зростав
його добробут. Зникала віковична різниця між
розумовою і фізичною працею, між містом і
селом. Україна йшла вперед шляхом бурхли-
вого прогресу, стверджуючи мудрість лєнін-
сько-сталінської політики партії більшовиків.

Братерська єдність з російським та іншими
народами Радянського Союзу наснажувала ук-
раїнський народ до нових перемог у державно-
му, господарському і культурному будівництві.

Літо 1941 року. Броніровані полчища ні-
мецьких загарбників віроломно й підло напали
на Радянський Союз. Їм пощастило тимчасово
окупувати Україну. Німецько-фашистські за-
гарбники мали намір підкорити собі україн-

ський народ, перетворити наших людей на своїх слухняних рабів, зробити з України свій „життєвий простір“, або, простіше кажучи, свою колонію.

Німецькі розбійники помилилися в своїх розрахунках. Живе в українському народі незламний, гордий дух Богдана Хмельницького, Семена Палія, Івана Богуна, дух Миколи Щорса і Олександра Пархоменка!

Міліони українців — воїнів Червоної Армії нещадно б'ють заклятого ворога. На заклик великого Сталіна по Україні запалала партизанська боротьба. Грізні народні месники ні вдень, ні вночі не дають спокою ворогові.

В запеклих боях з німецько-фашистськими загарбниками прославилися багато синів української землі. Ніколи не забудеться ім'я двічі Героя Радянського Союзу Олександра Молодчого, який не раз скидав з свого літака смертоносний вантаж на Берлін, Бухарест, Будапешт, відплачуючи ворогові за сплюндровану матір-Україну. Завжди наш народ згадуватиме Героя Радянського Союзу Тимофія Шашла, що на своєму танкові показав чудеса відваги й мужності. З серцем, повним невгамовної ненависті до ворога, повним жадою помсти, нищить німецьких загарбників українець Герой Радянського Союзу Іван Щипун. Далеко йде слава про безстрашну дочку України, учасницю севастопольської оборони, майпера Людмилу Павличенко.

Хіба можна перелічити всіх їх, прекрасних, благородних рицарів Вітчизняної війни, в яких ожили традиції наших волелюбів предків — самовідданих борців за Україну. Скільки їх в лавах Червоної Армії, скільки їх у партизанських загонах! Історія збереже, увічніть їх славні й дорогі імена.

Ворог не захопив наші найважливіші підприємства, не використав шахти і рудні запаси. Устаткування цілих заводів було вчасно вивезено на Урал, в Сибір, в Середню Азію. Шахти, рудники виведено з ладу.

На Уралі з потроєною силою працюють Олексій Семиволос, прославлений герой Криворіжжя; дніпропетровські сталелитейники Чайковський і Сороковий дають блискучі зразки праці, виплавляючи сталь для радянської зброї.

Українська інтелігенція в дні війни вносить свою творчу енергію, всі знання, весь досвід підкорила єдиній меті — знищенню ворога, визволенню України. Академіки О. Богданко, Лисенко, Герой Соціалістичної Праці академік Патон, академіки Палладін, Дік, та інші, кожний в своїй науковій галузі скорюють час жаданої перемоги.

Заклично, гнівно зазвучали голоси українських поетів і письменників — І. Тичини, Максима Рильського, Олени Корнійчука, Олександра Довженка, завісника мира Сосюри, Леоніда Первомайського.

сєкєавла Усєнка та їнших. Їх слово підїйсє на бїї, гартує в боротьбі, закликає до „жити вороговї, запалює щє бїльшою любов'ю своєї країни.

Україна бореться, Україна визволяєтьсє. розрєна Армія вжє б'є ворога на Правобє- незл. Вжє височать перед нами золотї банї кого, нашої стародавньої любимої стόлиці. Щорє радїсним гомоном шумить Полїсся.

Мо ущєлинах Карпат лунає відгомїн нє- нєщан в їсторїї боїв. Змучєна землє україн- величростягає руки до своїх визволитєлїв — зансє Червоної Армії — синїв радєнських на- вдєнє щє своєю кров'ю в грїзних боях проти

Бєа, за свободу, чєсть і щастя скріпили ми зсвєату нєзламну дружбу. Цє сталїнська українє радєнських народїв. Цє прапор бод- вічїби і перємоги!

Мо, цїй нєпорущній мїцній дружбї з усїма смєрськими народами СРСР український Будд їдє до XXVI річниці Жовтнєвої соці- дровїчної рєволюції, рєволюції, щє відкрила дува нїм нєбачєно широкї шляхи до розквітє, Шаштє. І цю велику річницю сини і дочки відваїни відзначають щє запєклїшою, щє упер- їмо боротьбою проти нїмєцько-фашист- їомсє загарбникїв, очищаючи від них своєю нєць землє.

Далєкє

україни,

найпєршє

